

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 224 sahifa,
27-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Формирование здоровьесберегающей образовательной среды в начальной школе в условиях инклюзии.....	10
<i>Тургунова Нилуфар Абдусаломовна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tez va aniq hisoblash ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	16
<i>Dehqonova Maxliyoxon Shuhratjon, Musinjonova Dildoraxon Mahmudjon</i>	
Научно-педагогический анализ методов математического моделирования: численные и аналитические подходы в обучении студентов	19
<i>Мусурмонова Маъмура Оман кизи, Жураева Феруза Бахтиёр кизи, Сарсенбаева Мархабо Шадибековна</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy moslashuvini rivojlantirish texnologiyasi.....	26
<i>Turdimurodova Muazzam Muzaffarbek qizi</i>	
M. Tvenning "Tom Soyerning boshidan kechirganlari" romanida bolalar obrazining tasviri masalasi	29
<i>Sattarov Farrux Nuridinovich</i>	
Pedagogik dasturiy vositalar yordamida dars sifatini oshirish	35
<i>D. K. Ibadullayev</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning kasbga qiziqishlarini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	41
<i>Isabekova Dilafuz Shermirzayevna</i>	
Молодёжь Узбекистана в системе политических процессов.....	46
<i>Юсупова Элеонора Фердинандовна</i>	
Математика o'qitishda zamonaviy yondashuvlar: vaziyatli tahlil va amaliy samaradorlik	51
<i>Matyaqubova Nazira Hikmat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida rivojlantirishning metodik modeli.....	54
<i>Choriyev Olmosbek Baxriddin o'g'li</i>	
Fan va tilni integratsiyalashgan holda o'qitish (CLIL)	60
<i>M. D. Boynazarova</i>	
Оптимизация показателей сердечного цикла у спортсменов при хроническом физическом перенапряжении посредством фармакологической поддержки	63
<i>Нормуратов Абдулла Саппарович</i>	
Chidamlilikka yo'naltirilgan sport turlarida uglevod va energiya almashinuvini farmakologik korreksiyasi....	67
<i>Normuratov Abdulla Sapparovich</i>	
O'quvchilarga dutor ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari	70
<i>Sa'dullayev Og'abek Abdurashid o'g'li, Nazirullayeva Nodira Akmal qizi</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida individual va jamoa mashg'ulotlarini tashkil etish mexanizmlari (cholg'u ijrochiligi misolida).....	74
<i>Omonova Charos Baxodir qizi</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining o'quv-biluv faoliyatini motivatsiyalashda interfaol metodlardan foydalanish.....	79
<i>Saidova Zulfizar Norbobo qizi</i>	
O'qituvchining kognitiv egizagi (Digital Twin): sun'iy intellekt yordamida individual pedagogik uslubni modellashtirish.....	83
<i>Kuchkarova Feruza Qambaraliyevna</i>	
Abdusamad Boboxo'jayev rahbarligida tarix va arxeologiya institutining rivoji: 1964-yilgi arxiv hujjati misolida	91
<i>Abdullayev Botir Jabbor o'g'li</i>	
Maktab o'quvchilarining musiqiy idrokni shakllantirishning ijtimoiy va didaktik zarurati.....	93
<i>Abdumannan Maxammatov</i>	

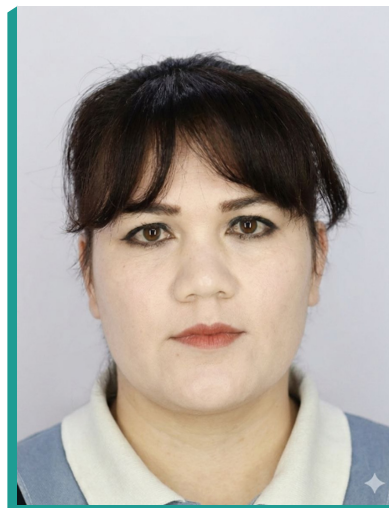

“Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kalokagatiyani rivojlantirishning KAMOL modeli asosidagi pedagogik texnologiyasi”	97
<i>Abdurahmonova Dilorom Jovliyevna</i>	
Morphological Structure and Word Formation of Ecotourism Terminology: A Cross-Linguistic Analysis With Reference to the Uzbek Language.....	104
<i>Absamatova Charos</i>	
Fizika fanini o'tmda o'qitishda masalalar yechishning ilmiy-metodik ahamiyati	107
<i>Akmal Mustafoyev Isaqulovich, Munajat Mustafoyeva Oltibekovna</i>	
Kasbiy yo'naltirilgan ingliz tili darslarida metakognitiv strategiyalar asosida akademik nutqni rivojlantirish ..	111
<i>Allamuratov G'ofur Ashurovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalarning mayda qo'l motorikasini rivojlantirish metodikasi	116
<i>Amanova Albina Dexqon qizi</i>	
Psychological Approaches in Teaching English in Preschool Education and their Effectiveness	120
<i>Berdiqulova Zamira Albertovna</i>	
The Role of Family, Education, and Community Systems in Shaping Individual Psychological Well-Being .	124
<i>Diibar Abdullayeva Ubaydullayevna, Iroda Panjiyeva Khayitovna</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	127
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	131
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini o'stirishda badiiy adabiyotning dolzarbligi	135
<i>Hasanova X. Z.</i>	
Gospital ta'lim sharoitida ona tili fanini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	139
<i>Hikmatov Bobobek Saydulloyevich</i>	
ASB bo'lgan bolalarda sensor buzilishlarning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishga ta'siri	142
<i>Isaxanova Oybarchin Abduraxim qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda kommunikativ faoliyat samaradorligining pedagogik mexanizmlari	146
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna</i>	
David haykali ko'z bo'lagining qalamtasvirini bajarish usullari.....	149
<i>Mo'minov Baxtiyor Karamatovich</i>	
Ta'limda fanlararo integratsiyadan foydalanishning pedagogik va psixologik asoslari	154
<i>Oblakulova Nodira Abduvali qizi</i>	
Ellipslarni tasviriy san'at va muhandislik grafikasida yasash metodikasi.....	160
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Kommunikativ strategiyaning yuzaga kelish omillari	170
<i>Normaxmatova Feruza Ruziboyevna</i>	
Umumta'lim maktab musiqa madaniyati darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish muammo va yechimlari	174
<i>O'rishboyeva Xumora O'rol qizi</i>	
Maktabda jismoniy tarbiya darslarida futbol elementlaridan foydalanib 10-11 yoshli bolalarda tezkor-kuch qobiliyatlarini rivojlantirish uslubiyati	177
<i>Qurbonbayeva Maftuna G'ayrat qizi</i>	
Maktabda darsdan tashqari futbol to'garaklarida o'quvchilarning tezkor-kuch qobiliyatlarini takomillashtirish	182
<i>Ro'ziboyeva Fotima Quدرات qizi</i>	
Matn ustida ishlash samaradorligini baholash mezonlari	187
<i>Sadarova Nilufar</i>	
Neyroestetik stimulning yosh dinamikasidagi roli: kognitiv emotsional sferani qayta tashkil etish mexanizmlari.....	193
<i>Salaxidinova Xolida Xaliljonovna</i>	

Kasbiy ta'limda o'quvchilarning psixologik va axloqiy sifatlari	198
Salomov Abdurasul Axmadovich	
Funksiyaning hosilasi yordamida o'sish va kamayish oraliqlarini aniqlash metodikasi	201
Sherzad Eshjanovich Bekchanov, Shohida Sadullaevna Ziyadullaeva, Abdusalom A. Xudoyberdiev	
Bo'lajak tarbiyachilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishda psixologik treninglarning nazariy va amaliy asoslari.....	205
Sojida Safarova Saxadin qizi	
Destruktiv xulq-atvor psixologik va pedagogik qarovsizlik oqibati sifatida.....	207
Umirzoqova Shodiya Lutfullo qizi	
Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	210
Xoldorova Mashxura G'ulomovna	
Роль антиоксидантной системы в повышении работоспособности спортсменов	214
Нурбаев Бахтиёр Широнович	
Shaxs irodaviy sohasini rivojlantirishning psixologik determinantlari.....	217
To'ychiyeva Shoyista Jumabayevna	

BO'LAJAK TARBIYACHILARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA PSIXOLOGIK TRENINGLARNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI

Sojida Safarova Saxadin qizi
Osiyo texnologiyalar universiteti
magistranti

ORCID: 0009-0003-5366-7845

Ilmiy rahbar: T. Ashurova

Pedagogika kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarining bo'lajak mutaxassislarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda psixologik treninglarning talaba shaxsi shakllanishidagi o'rni, kasbiy identifikatsiya va muloqot madaniyatini oshirishdagi samaradorligi L. A. Petrovskaya, Viktor Kagan va J. Clifford kabi olimlarning yondashuvlari asosida yoritilgan.

Kalit so'zlar: kommunikativ qobiliyat, psixologik trening, kasbiy identifikatsiya, pedagogik mahorat, bo'lajak tarbiyachi.

Abstract: This article analyzes the formation of communicative competence in future specialists of preschool institutions. Based on the approaches of L. A. Petrovskaya, Victor Kagan, and J. Clifford, the study highlights the role of psychological training in student personality formation and professional identification.

Key words: communicative abilities, psychological training, professional identification, future educator.

Аннотация: В данной статье анализируются аспекты формирования коммуникативной компетентности у будущих специалистов дошкольных учреждений. В исследовании на основе подходов Л. А. Петровской, Виктора Кагана и Дж. Клиффорда освещается роль психологических тренингов в формировании личности студента и профессиональной идентификации.

Ключевые слова: коммуникативные способности, психологический тренинг, профессиональная идентификация, будущий воспитатель.

KIRISH

Jamiyatning tarkibiy qismini insonlar tashkil etishi psixologiya fanining qanchalik keng ko'lamda taraqqiy etganligini yaqqol isbotlaydi. Inson mavjud ekan, uning yordamida har bir faoliyat turi amalga oshiriladi. Faoliyatning qaysi turi bo'lishidan qat'i nazar (aqliy, jismoniy, mehnat, o'yin), har bir shaxs butun umri davomida uning ishtirokchisi hisoblanadi. Psixologiyani o'rganish insonni psixika haqidagi bilimlar bilan boyitadi va shu bilan birga uning aqlini rivojlantirishga yordam beradi. Inson aqlini rivojlantirish, yangi bilimlar va ko'nikmalarni tezroq egallash, yangi nazariy va amaliy vazifalarni to'g'ri hal qilish qobiliyatini takomillashtirish, o'z fikrlarini nutqda to'g'ri ifodalay bilish hamda boshqalarning nutqini to'g'ri tushuna bilish psixologik bilimlar bilan chambarchas bog'liq. Negaki, inson o'z kasbining mutaxassisi bo'lishi uchun, avvalo, uni o'z ongida aks ettirishi lozim.

Kasbiy faoliyatini chin dildan sevib, jamiyat uchun kerakli shaxs ekanligini his qilishi uchun ham o'z shaxsiy psixikasiga murojaat qilishi zarur. Chunki inson o'zini o'zi shakllantiradi, o'z oldiga qo'ygan oliy maqsadi sari mustaqil harakat qiladi, kelajakda o'z kasbining ustasi bo'lish yoki bo'lmasligi ham uning o'z imkoniyatlariga bog'liq. Shunday ekan, talabalarda kasbiy kompetentlikning shakllanishi boshqa shaxslar ta'siri ostida emas, balki o'z-o'ziga ta'sir ko'rsatish jarayonidan boshlanadi. Bunga erishish uchun nafaqat psixologiya, balki barcha fanlarda keng qo'llanilayotgan, ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi treninglardan foydalaniladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Psixologik-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilganimizda treningga oid turli qarashlar va amaliy tavsiyalar mavjudligini ko'ramiz. Shunda quyidagi savollar yuzaga keladi: trening nima, uni tashkil etishdan maqsad nima, u shaxs barkamolligini shakllantira oladimi, bo'lajak tarbiyachilarda kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirishda uning ahamiyati qanday? Jamiyatning intellektual va ma'naviy poydevori maktabgacha ta'lim tizimida qo'yiladi. Ushbu jarayonning muvaffaqiyati bevosita bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy tayyorgarligi va ularning muloqot madaniyatiga bog'liqdir.

Inson faoliyatining qaysi turi bilan shug'ullanmasin, uning har birida muloqot markaziy o'rinni egallaydi. Hozirgi kunda ta'lim sohasidagi eng dolzarb muammolardan biri sifatida oliy ta'lim muassasalari talabalari orasida muloqot sohasidagi bilimlarning past darajada ekanligi va mustaqil fikrni erkin bayon qila olmaslik holatlarini keltirish mumkin. Bo'lajak tarbiyachining asosiy ish quroli – uning nutqi va muloqot madaniyatidir. Shu sababli talabalarda kommunikativ barkamollikni shakllantirishda an'anaviy o'qitish usullariga nisbatan amaliy yo'naltirilgan psixologik treninglar muhim ahamiyat kasb etmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bo'lajak tarbiyachining kommunikativ qobiliyatlarini shakllantirish faqatgina tashqi ta'sir natijasi emas, balki ichki psixologik jarayon – kasbiy identifikatsiyaga bog'liq. Inson o'z kasbining mutaxassisi bo'lishi uchun, avvalo, uni o'z ongida aks ettirishi lozim. Kasbiy faoliyatni chuqur anglash talabani shaxsiy psixikasiga murojaat qilishini talab etadi.

Bu jarayonda quyidagi bosqichlar muhimdir: kasbni sevish – talaba o'z kasbining jamiyat uchun muhimligini his qilishi va uni o'z shaxsiyatining bir qismi deb bilishi; o'z-o'zini rivojlantirish – bo'lajak tarbiyachi nafaqat boshqalarga ta'sir o'tkazishni, balki o'z xatti-harakatlarini tahlil qilishni o'rganadi; kompetentlikning shakllanishi – treninglar jarayonida talaba o'z imkoniyatlarini namoyon qiladi va kelajakda o'z kasbining ustasi bo'lish maqsadida intiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Psixologik-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilganimizda, treningga oid turli savollar tug'iladi: "Trening o'zi nima?", "Maqsadi nima?", "U shaxsni shakllantira oladimi?". Ushbu savollarga javob topish orqali treningning quyidagi amaliy afzalliklarini ko'rishimiz mumkin: nutqiy madaniyatni shakllantirish – tarbiyachi nutqi bolalar uchun namuna hisoblanadi, treninglar orqali talaba o'z fikrini aniq, mantiqiy va emotsional boy tilda ifodalashni mashq qiladi, shuningdek, boshqalarni to'g'ri tushunish va eshitish (faol tinglash) ko'nikmasi rivojlantiradi; ijtimoiy ustanovkalarni o'zgartirish – ko'p hollarda bo'lajak pedagoglarda muloqotga nisbatan qo'rquv yoki noto'g'ri tasavvurlar mavjud bo'ladi, treninglar ushbu "to'siqlarni" bartaraf etib, talabani yanada ochiq va samimiy bo'lishga o'rgatadi; shaxsiy "Men" va kasbiy "Ustoz" uyg'unligi – trening talabaga o'zining kuchli va kuchsiz tomonlarini anglashga yordam beradi, inson o'zini anglamasdan turib bolalarni tarbiyalay olmaydi, trening jarayonidagi maxsus mashqlar tizimi talabani o'z ustida ishlashga undaydi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, treninglar nafaqat psixologiya, balki barcha fanlarda ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beruvchi keng qo'llaniladigan usuldir. J. Clifford ta'kidlaganidek, trening "majburiy bo'lmagan bilim" jihatiga ega bo'lsa-da, u talaba faoliyatida barqaror o'zgarishlar yuzaga keltiradi. Oliy ta'lim muassasalarida muloqot sohasidagi bilimlarni faqat nazariy darslar orqali berib bo'lmaydi, bo'lajak tarbiyachi uchun "jonli" muloqot tajribasi zarur. Trening esa xavfsiz muhitda turli pedagogik vaziyatlarni "o'ynab ko'rish" va ularga yechim topish imkonini beradi, bu esa talabani kelajakdagi ish faoliyatida (ish joyida o'qitish) katta yordam beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlash jarayonida psixologik treninglar shaxsning kommunikativ barkamolligini ta'minlovchi fundamental texnologiya hisoblanadi. Treninglar talabani kasbiy identifikatsiyasini tezlashtiradi, nutqiy va muloqot kompetentligini oshirish orqali pedagogik mahoratning asosi yaratiladi hamda trening jarayonida shakllangan ko'nikmalar talaba hayotida uzoq muddatli va barqaror natijalarni ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. L. A. Petrovskaya. Kompetentnost v obshchenii: sotsialno-psixologicheskii trening. – M.: MGU, 1989.
2. V. E. Kagan. Psixoterapiya i trening: sistemnyy podkhod. – SPb., 1997.
3. James Clifford. Modern Training Methods in Education. – London: Routledge, 2020.
4. Psixologik-pedagogik adabiyotlar tahlili: magistrlik dissertatsiyasi materiallari. – T., 2026.
5. Science and Innovation: maqolalar to'plami, "Kommunikativ qobiliyatlar tahlili". – 2025.
6. Maktabgacha va maktab ta'limi: ilmiy-metodik jurnal. – 2025-yil sonlari.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.